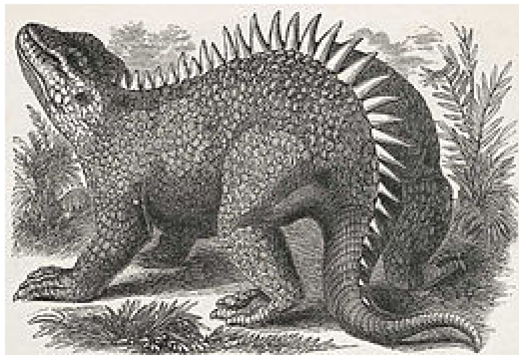
WIKIPÉDIA

Hylaeosaurus

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **Hylaeosaurus** (nevének jelentése 'erdei gyík', az ógörög *υλη (hülé)* 'erdő' és *σαυρος (szaurosz)* 'gyík' szavak összetételéből) egy kezdetleges páncélozott növényevő ankylosaurus dinoszaurusznem. Ez a legkevésbé ismert a három állat közül, melyet Sir Richard Owen 1842-ben a Dinosauria öregrend definiálásához felhasznált. Az 1832-ben Gideon Mantell által a dél-angliai Tilgate erdőben felfedezett első példány, napjainkban a londoni Természetrajzi Múzeumban található, abba a mészkőtömbbe ágyazódva, amiben előkerült. Annak ellenére, hogy sosem preparálták, még mindig ez a nem legjobb állapotban megőrződött példánya.

Hylaeosaurus	
Evolúciós időszak: 136–135 Ma	
PreЄ Є O S D C P T J K Pg N	
kora kréta	

A *Hylaeosaurus* Benjamin Waterhouse Hawkins által készített rekonstrukciója 1871-ből

Természetvédelmi státusz	
Fosszilis	
Rendszertani besorolás	
Ország:	Állatok *(Animalia)*
Törzs:	Gerinchúrosok *(Chordata)*
Altörzs:	Gerincesek *(Vertebrata)*
Osztály:	Hüllők *(Reptilia)*
Öregrend:	Dinoszauruszok *(Dinosauria)*
Rend:	Madármedencéjűek *(Ornithischia)*
Alrend:	Thyreophora
Alrendág:	Ankylosauria
Család:	Ankylosauridae
Alcsalád:	Polacanthinae?
Nem:	***Hylaeosaurus*** Mantell, 1833

Fajok

- *H. armatus* Mantell, 1833 (típus)

Hivatkozások

Tartalomjegyzék

Anatómia

A *Hylaeosaurus* körülbelül 135 millió évvel ezelőtt élt, a kora kréta időszak valangini–berriasi korszaka idején. Gideon Mantell a *Hylaeosaurus* hosszát eredetileg 7,6 méteresre, vagyis körülbelül a másik két akkoriban ismert dinoszaurusz, az *Iguanodon* és a *Megalosaurus* hosszának felére becsülte. A modern becslések 3–6 méteres testhosszt valószínűsítenek.[1][2]

Átlagos ankylosaurus volt, amely a vállain három, a csípőjén pedig két hosszú tüskével, valamint a hátán három sor páncéllemezzel rendelkezett, melyből egy a farkán is végig húzódott. A feje hosszú volt, és inkább a *Nodosauruséra* hasonlított, mint az *Ankylosauruséra*, emellett pedig csőrrel is rendelkezett, amit az alacsonyan levő növényzet darabolására használhatott.

Felfedezés

A Wikimédia Commons tartalmaz ***Hylaeosaurus*** témájú kategóriát.

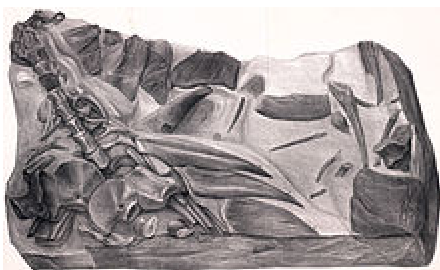
Az első *Hylaeosaurus* fosszíliára az angliai Sussex megyében bukkantak rá. További maradványok kerültek elő a (Nagy-Britanniához tartozó) Wight-szigetről és az Ardennek Franciaországban fekvő részéről, bár ez utóbbi leletet jelenleg a *Polacanthus* egyik példányának tekintik. Mantell a leletről egy litográfiát jelentetett meg az 1833-as *The Geology of the South-east of England (Délkelet-Anglia geológiája)* című művében, a *The Wonders of Geology (A geológia csodái)* 1840-es, negyedik kiadása pedig egy újabb rajzot tartalmaz.

Mantell eredetileg azt állította, hogy a *Hylaeosaurus* ('erdei gyík') a Tilgate-i erdő után kapta a nevét, ahol felfedezte a maradványait, később azonban kijelentette, hogy a név a Tilgate-i erdőt is magába foglaló Wealden Csoportra, a kora kréta időszakhoz tartozó geológiai formációra utal (az angol *wealden* szó, pedig szintén 'erdőt' jelent).

A faj neve az *armatus*, a páncélzatra utal, Mantell szerint ugyanis

> *„minden arra utal, hogy a háta több sornyi félelmetes szarutüskével volt felszerelve, a farkán pedig hasonló függelékekkel rendelkezett".*

Osztályozás

A *Hylaeosaurus* mészkőtömbbe ágyazódott fosszíliájának Richard Owen által készített illusztrációja, 1868-ból.

A nem első, és jelenleg egyetlen ismert faja a *Hylaeosaurus armatus*, melyet Gideon Mantell nevezett el 1833-ban, mindössze két részleges csontváz, néhány szarutüske, páncéllemez és különféle kisebb maradványok alapján. A legjobb állapotban levő (eredeti) példány a csontváz elülső részének darabjait tartalmazza a koponya nélkül, melyek közül csupán a kőtömb felszínéhez közeli részeket lehet könnyen tanulmányozni.

A *Polacanthoides ponderosus*, a *Hylaeosaurus conybearei* és a *Hylaeosaurus oweni*, melyeket egykor különböző dinoszauruszoknak tekintettek, jelenleg a faj, valamint a *Hylaeosaurus* nem fiatal szinonimáiként ismertek. Felvetődött az is, hogy a *Polacanthus* is ugyanehhez a fajhoz tartozik, de számos csontszerkezeti eltérést fedeztek fel a példányok között.

A *Hylaeosaurust* a *Gastoniához* és a *Polacanthushoz* hasonlóan hagyományosan a nodosauridák kezdetleges rokonaként, a Polacanthinae alcsalád tagjaként tartják számon. Az 1990-es években a polacanthinákat átsorolták a korai ankylosauridák közé, mivel tévesen azt hitték, hogy a farkuk végén egy kisebb méretű csontbuzogány helyezkedett el; mindössze feltételezhető, hogy kezdetleges ankylosauridák voltak, mivel az egész Polacanthinae csoport csak hiányosan ismert. A polacanthinák a barremi korszakban tűntek fel a mai Észak-Amerika és Európa területén, és nem sokkal később át is adták a helyüket a fejlettebb ankylosaurusoknak.

Ajánlott irodalom

- Matthew K. Vickaryous, Teresa Maryańska, David B. Weishampel.szerk.: David Weishampel, Peter Dodson, Halszka Osmólska: *Ankylosauria*. University of California Press, 363–392. o. (2004). ISBN 0520242092
- David Fastovsky, David Weishampel. *The Evolution and Extinction of the Dinosaurs*. Cambridge University Press (2005). ISBN 0521811724

Fordítás

- Ez a szócikk részben vagy egészben a *Hylaeosaurus* című angol Wikipédia-szócikk ezen változatának (https://en.wikipedia.org/wiki/Hylaeosaurus?oldid=277216875) fordításán alapul. Az eredeti cikk szerkesztőit annak laptörténete sorolja fel.

Jegyzetek

1. Naish, D. and Martill, D.M., 2001, "Armoured Dinosaurs: Thyreophorans". In: Martill, D.M., Naish, D., (editors). *Dinosaurs of the Isle of Wight*. Palaeontological Association Field Guides to Fossils 10. pp. 147–184
2. szerk.: Palmer, D.: *The Marshall Illustrated Encyclopedia of Dinosaurs and Prehistoric Animals*. London: Marshall Editions, 157. o. (1999). ISBN 1-84028-152-9

Források

- Mantell, G. A. (1850). „On the dorsal dermal spine of the Hylaeosaurus, recently discovered in the Strata of Tilgate Forest". *Philosophical Transactions of the Royal Society, London*, 391–393. o.
- Mantell, F. R. S.. Saurians, and chapter X, observations on the fossil remains of the Hylaeosaurus, and other saurian reptiles discovered in the Strata of Tilgate Forest, in Sussex, *The Geology of the Sout-East of England*, 260–233. o. (1833)
- Chapman, S.D. & Gray, D.. *The history and preparation of the enigmatic dinosaur Hylaeosaurus armatus BMNH R3375. SVPCA 2004.* (2004)
- Carpenter, K..szerk.: K. Carpenter: 9. Skull of the polacanthid ankylosaur Hylaeosaurus armatus Mantell, 1833, from the Lower Cretaceous of England, *The armored dinosaurs*. Bloomington & Indianopolis: Indiana University Press, 169–172. o. (2001)

További információk

- *DinoData – Hylaeosaurus armatus* (http://www.dinodata.org/index.php?option=com_content&task=view&id=6625&Itemid=67). (Hozzáférés: 2008. október 18.)
- *The Discovery of Hylaeosaurus, 1833* (https://web.archive.org/web/20080508200032/http://www.lhl.lib.mo.us/events_exhib/exhibit/exhibits/dino/man1833.htm). [2008. május 8-i dátummal az eredetiből (http://www.lhl.lib.mo.us/events_exhib/exhibit/exhibits/dino/man1833.htm) archiválva]. (Hozzáférés: 2008. október 18.)
- *The Hylaeosaurus* (https://web.archive.org/web/20080627172006/http://www.lhl.lib.mo.us/events_exhib/exhibit/exhibits/dino/images/goo2h.jpg). [2008. június 27-i dátummal az eredetiből (http://www.lhl.lib.mo.us/events_exhib/exhibit/exhibits/dino/images/goo2h.jpg) archiválva]. (Hozzáférés: 2008. október 18.)
- *DinoWitht Extra* – Hylaeosaurus *Mantell, 1833* (https://web.archive.org/web/20050320101338/www.geocities.com/dinowightextra/hylaeosaurus.html). [2005. március 20-i dátummal az eredetiből (http://www.geocities.com/dinowightextra/hylaeosaurus.html) archiválva]. (Hozzáférés: 2008. október 18.)
- Justin Tweet: *Polacanthidae* (https://web.archive.org/web/20090729092406/http://www.thescelosaurus.com/polacanthidae.htm). [2009. július 29-i dátummal az eredetiből (http://www.thescelosaurus.com/polacanthidae.htm) archiválva]. (Hozzáférés: 2009. április 23.)